

Høringssvar til vejledning om korttidsstilladelser til vandindvinding til markvandingsformål

Danmarks Naturfredningsforening har deltaget i to kortere informationsmøder og givet høringssvar til den forudgående bekendtgørelse, ligesom foreningen hermed giver høringssvar til vejledningen.

Generelle betragtninger

Foråret og sommeren 2018 blev en af de mest solrige og dejlige i mands minde, og hovedparten af danskere strålede om kap med solen gennem hele maj, juni og ind i juli. DMI og dansk landbrug monitorerede løbende om planter med tydelige tegn på tørkestress, og risikoen ved simple ting som engangsgrill i strandkanten blev tydeligt for de fleste. Hvad der derimod ikke lå i kortene var den panik, der øjensynligt greb nogle landmænd med pumper og ferskvand i nærheden. Alle tegn i sol og vind tyder på at et massivt stort antal markvandingsboringer kørte i døgn drift og langt overskred de gældende tilladelser. Læg dertil de omtalte (og formentlig betydeligt flere ikke omtalte) eksempler på paniske eksempler på at hente vand fra nærmeste vandløb. Med andre ord gav 2018 et skrækeksempel på, hvordan man *ikke* skal håndtere hverken grundvandsforsyningen eller vores vandløb. Over store dele af Sjælland og Fyn løb selv rimeligt store vandløb tør for vand, ligesom langsomt flydende vandløb nåede kritisk høje temperaturer og tilsvarende kritisk lave iltspændinger med fiskedød til følge. Da regnen endelig kom i stride strømme i august skyllede opsamlet næring, humus og slam fra markdræn ud i ferske vande som kraftige pulse, hvilket blandt andet fik den naturgenoprettede Filsø til delvist at kollapse med omfattende fiskedød til følge.

I lyset af disse dramatiske begivenheder savner DN den samlende nationale overblikrapport, som går i dybden med den kumulative effekt pr. landsdel, pr. vandopland eller lignende forsøg på at trække nogle streger i sandet. Rapporten findes ikke, og derfor kan det undre, nej skræmme, at man hovedkulds springer ud i lovgivning på så vidtrækkende et område som grundvand.

De større danske vandløb er underlagt betydelige nationale og internationale restriktioner, hvor konsekvensvurderingerne skal vurderes for såvel den enkelte boring, som de kumulative effekter på vandmiljøet. Vandrammedirektivet går endnu videre med beskyttelsen og den nødvendige sikring af vandressourcen, herunder også grundvandsressourcen. Samtidig har der i årevis hersket den grundtanke med Danmarks grundvandsressource, at den som førsteprioritet har at forsyne os danskere med rent drikkevand. Dernæst har den (dyre) fødevareindustri med høje standarder i processerne krav på rent procesvand til produktionslinjerne, eksempelvis bryggerier. Først i tredje led kommer dyrkningen af fødevarer, og selv her har man normalt tillagt grøntsager, gartnerier og lignende højværdiafgrøder højere prioritering end almindelige "bulk-varer" som majs, hvede og byg, som for hovedpartens vedkommende ikke bruges til menneskeføde, og for i hvert fald dele af majsproduktionen endda eksporteres til biogas i Tyskland.

På trods af disse åbenlyse mangler på viden og refleksion i grundlaget for at træffe så relativt vidtgående nye regler på et område med stort set uforandret praksis gennem de seneste 20 år, valgte man politisk at gå hele vejen for at tilgodese et enkelt erhverv. Dette tilmed selv om alle andre foreninger bortset fra landbrugserhvervet på de provisoriske, korte informationsmøder, gik i rette med ikke mindst hensynet til den tredelte grundvandsinteresse (hvor jordbrugs-erhvervet ligger nederst i hierarkiet) men også retsgrundlaget forbundet med hele initiativet.

Som DN i høringssvaret til lovudkastet, der reelt allerede er trådt i kraft, pointerede, så er muligheden for at prøve argumenterne i straks-vandingstillader reelt ikke eksisterende. Det skyldes, at Nævnenes Hus har en oparbejdet praksis med at afvise sager ved realitetsbehandlingen (typisk måneder senere end klagens indgivelse), *hvis grundlaget for klagen ikke længere er aktuelt*, hvilket jo notorisk vil være tilfældet med de eftertragede straks-vandingstilladelser. Når man desuden baserer hele lovgrundlaget på en lemfældig og ikke yderligere begrundet formodning om "oplevelser" af "lange sagsbehandlingstider", så skrider retsgrundlaget alvorligt under lovgivningen. Man lovgiver med andre ord på rygter og løse påstande. Selv ved de to "inddragende" møder, der øjensynligt har skulle dække aftalens ønske om "i forarbejdet inddrages de relevante parter, herunder f.eks. landbrugserhvervet, DN, DANVA, Danske Vandværker og KL" fremlagde hverken ministeriet eller landbrugserhvervet et eneste dokumenterbart eksempel på disse "oplevelser". DN kunne derimod dokumentere snesevis af eksempler på kommunale afgørelser, der hverken vægter naturværdierne tilstrækkeligt eller hensynet til det nationale mål om senest i 2021 at have opnået "god økologisk tilstand" i de statsligt mål-satte vandløb. DN kunne yderligere dokumentere, at foreningen hidtil har vundet alle de 50+ afgørelser om markvandinger, hvor disse spørgsmål er bragt til det uvildige Miljø- og Fødevarerklagenævns kendskab. Ud over dette ret ufravigelige budskab kunne DN desuden også formidle indtryk fra landets kommuner af fraværet af sanktioner for uretmæssigt overforbrug ved gældende indvindinger. Kort sagt problemet synes ikke at være større end at overforbrug fra godkendte markvandingsboringer på ingen som helst måde har nogen praktisk betydning ude i kommunerne. Til dato har DN ved gennemsyn af 100-vis af markvandingsafgørelser *aldrig* set sanktioner udløst af hverken overforbrug, forbrug uden for gældende indvindingsperiode (lods-ejer glemmer at forny sin tilladelse rettidigt, og får blot tilgivelse senere) eller lignende forsømmelser fra indvinderens side.

Hvis ikke dette grundlag ville være tilstrækkeligt til at genoverveje rimeligheden i denne seneste "redningspakke" til et enkelt erhverv i Danmark, så kunne DN desuden begrunde, at en stor del af forklaringerne til de alarmerende og stigende fund af pesticider i nationens grundvandsreserver meget vel kan skyldes de voldsomt uensartede pumpninger fra markvandingsboringer sammenlignet med det meget jævne træk på samme ressource fra fødevarerindustri og danske vandværker.

Sagen er den, at markvandinger af afgrøder godt nok sagsbehandles ud fra et årligt forbrug og også skal afrapporteres som årlige mængder. Men reelt pumpes der maksimalt i perioden fra slut april til slut juni, lidt afhængig af afgrødevalget. Udover at der derfor pumpes meget uens fra år til år, pumpes der også voldsomt uens fra måned til måned. Boringer i samme reserve som drikkevandet udsættes med andre ord for et kortvarig, massivt undertryk, som slippes ligeså pludseligt, som det opstår. Disse markante skift i trykforhold i en betydelig radius omkring boringsområdet kan derfor ikke bare potentielt, men også sandsynligt, fremskynde ned-sivningen af nedbrydningsprodukter og rene pesticider direkte til nuværende og fremtidig grundvandsressource via revner, sprækker og porøse jordlag. En national overvågning eller opdateret viden på dette meget centrale forsyningsområde findes faktisk ikke. Ud fra disse oplysninger, og et forsigtighedsprincip og et forurenere-betaler-princip knæsat på miljøområdet gennem mange år, kan det vække betydelig bekymring, hvis lovgivning som den aktuelle slår rod ude i landskabet.

Nedslag i vejledningens tekst:

Indledningen, hvori det fremhæves som tilstrækkeligt belysning af lovgivningen, at "mange landmænd havde behov for at vande mere, end de kunne i henhold til deres gældende vandindvindingstilladelse, og nogle landbrug oplevede i den forbindelse lange sagsbehandlingstider i kommunerne, når de søgte om tilladelse til at øge vandindvindingen". Mere præcist numerisk grundlag for lovgivning på om landets grundvandsressource behøver man tilsyneladende ikke, ligesom hvad der skal forstås som "lange sagsbehandlingstider" ikke præciseres nærmere, herunder heller ikke om dette indeholder de 4 ugers klagefrist for DN, Sportsfiskerne m.fl.

I grunden er det oprørende, at det tørstige landbrug ikke stilles i udsigt selv at træffe nødvendige foranstaltninger, der kan nedsætte behovet for at vande, herunder eksempelvis oparbejde større humusindhold i den aktive jordskorpe eksempelvis ved reduceret jordbehandling eller ved fravalg af de mest vandingstunge afgrøder som eksempelvis majs (til tysk biogas!). Vejledningen (og lovbekendtgørelsen) synes at antage, at grundvandsressourcen er uendelig og perlende ren, hvilket talrige undersøgelser allerede har dokumentet som en ukorrekt antagelse.

Indledningen slår dog ret præcist fast, at man med "kort sagsbehandlingstid" tænker på *mindre end 2 uger*. En rundspørge blandt erfarne markvandingsmedarbejdere i landets kommuner kunne formentlig ret hurtigt have afdækket om denne akkumulerede erfaring anser *under 2 uger* for tilstrækkeligt til at vurdere påvirkningen i nærmeste vandløb, i nærmeste § 3 natur, i nærmeste vandforsyning eller risikoen for at trække kendte jordforureninger og endelig at vurdere hvordan flere forøgede korttidstilladelser kumulativt kan påvirke samme grundvandsressource og omgivelser.

Lovgivnings- og direktivforpligtigelser, hvoraf det fremgår, at der i løbet af mindre end 2 uger skal træffes en række fagligt begrundede "vurderinger", som det så desværre i parentes ikke vil kunne lade sig gøre for DN, Sportsfiskerne eller lignende foreninger og interessenter, at få prøvet i det uvildige Miljø- & Fødevareklagenævn. Vurderingerne skal basere sig på så fagligt niveau, at konklusionerne er hævet over videnskabelig tvivl (stadig inden for mindre end 2 uger). Særligt vil DN henlede opmærksomheden på rækkevidden af vandrammedirektivet, hvoraf det også i vejledningen fremhævede, at "kommunerne må således kun træffe afgørelser, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af overfladevand eller grundvand, hvis afgørelsen ikke medfører forringelse af overfladevandets eller grundvandsforekomstens tilstand". Når kommunerne i fremtidige straks-tilladelser derfor vil konkludere, at netop denne overskridelse af eksisterende tilladelse, hvor ovennævnte forhold bør være vurderet grundigt, *ikke påvirker hverken overfladevand eller grundvand væsentligt*, så vil det være konklusioner, som der ikke kan stilles spørgsmålstejn til. DN forestiller sig derfor ikke, at der kan gives yderligere straks-tilladelser til indvindinger i allerede overudnyttede vandoplande eller i nærheden af eller med målbar påvirkning af målsatte vandløb, som endnu ikke er kommet i den gode økologiske tilstand, de senest skal have med udgangen af 2021.

I forhold til afsnittet om den delte myndighed på området "miljøvurdering" har DN meget vanskeligt ved at se for sig, hvordan kravet om "mindre end 2 ugers sagsbehandlingstid" skal harmonere med to kommuner og en Miljøstyrelse, der skal høre hinanden. Afsnittet synes at hvile mere på antagelser end praktiske erfaringer.

I forhold til dagens i helt almindelige 15 års indvindingstilladelser til markvanding kan DN oplyse, at så godt som alle danske kommuner misser tilsynet med det konkrete indvindingsanlæg. Dette påtaler DN ofte i klager, som foreningen hidtil alle har vundet i Miljø- & Fødevareklagenævnet. Da DN ikke har adgang til fysisk besigtigelse, som kommunale myndigheder har det, må DN nøjes med vurderinger via offentlige luftfoto, hvoraf det meget ofte afsløres, at ikke engang den lovbefalede 5 m fredningsbælte kan overholdes ude i de konventionelt sprøjtede landbrugsafgrøder. Denne konklusion baserer sig på 100-vis af lokaliseringer og under hensyntagen til den ikke altid helt præcise georeferering af de konkrete markvandingsanlæg. For udenforstående kan det derfor synes mærkværdig letkøbt at konkludere og vurdere noget

så relativt vidtgående på vand- og miljøområdet uden i det mindste at have besigtiget det fysiske indvindingsanlæg. Erfaringerne fra de få kommuner, som eksempelvis Vejen Kommune, der altid udfører tilsyn forud for (ny eller forlænget) tilladelse, er, at der temmelig ofte findes fejl og mangler i anlægget herunder også i overholdelsen af de 5 meter.

Rammerne for sagsbehandling, tager udgangspunkt i det faktum, at sommeren 2018 benævnes "tørke" og at Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) længe har arbejdet med et såkaldt "tørkeindeks". Udgangspunktet for dette indeks er oplysninger til offentligheden om farerne for brug af åben ild i naturen og haverne, grill i sandet, brug af gasbrændere til ukrudtsvidning og lignende dagligdags begivenheder. Udgangspunktet er med andre ord ligeså relevant som Geodætisk Instituts 4 cm kort fra 1992 var relevant som udgangspunkt for beskyttelsen af daværende § 3 og § 4 i naturfredningsloven – dagens aktuelle § 3 natur og de beskyttede sten- og jorddiger. Ydermere forholder det sig således at marker, der løbende (må man formode) er vandet frem til en tørkesituation indtræder, ikke er sammenlignelige med den natur og de haver og bymæssige omgivelser som tørkeindekset er tiltænkt pædagogisk anvendelse på.

Når listerne med tørkeindeks værdier fremføres i vejledningen som "den hellige gral", som de pressede sagsbehandlere skal vurdere efter inden for de maksimale 2 uger, så skønner DN ikke, at der bliver tilstrækkelig mulighed for den dybere faglige vurdering endsige mulighed for alternative løsninger i en kortere afventende periode. I en fremtidig kommunal administrativ praksis anser DN derfor vejledningen for at opfordre til at "sætte skøn under regel", idet tabellerne med tørkeindeks værdier for karakter af "objektiv sandhed" i vejledningen. Når det specifikt angives i vejledningens tabelforklaring, at der "aktuelt for 2019 indtrådte en ekstraordinær vejr-situation den 13. april, som stadig pågår den 30. april" (i skrivende stund for vejledningen), kan DN ikke læse teksten på anden måde end, at en bekymret landmand, der havde ringet sin nød ind til kommunen den 13. april senest den 27. april burde have fået sin tilladelse til straks-mervanding. En sådan administrativ praksis – vel at mærke uden et eneste modkrav til landbruget dyrkningspraksis forekommer ærlig talt – og mildt sagt – ugenemtænkt. I skrivende stund har der været mere end en god håndfuld skybrudshændelser i maj og juni, og der findes næppe den mark i landet der længere bærer præg af det solrige og flotte aprilvejr.

Ansøgningen, hvori det angives at ansøgningen fra landmanden skal indeholde en "skøns-mæssig angivelse af [...] følgevirkninger af indvindingen", og endvidere "om muligt oplysninger om den pågældende vandtypes egnethed til formålet". Den sidste sætning virker formålsløs al den stund at den må være genbrugt fra et oplæg, hvor der ikke skelnedes mellem overfladevand og grundvand, ligesom det helt generelt virker teoretisk at forestille sig at en landmand med privatøkonomiske interesser i yderligere vanding skulle tilføje en ansøgning særligt velegnede "angivelser af følgevirkninger af indvindingen", med mindre der sigtes til privatøkonomiske forskel mellem høst af en vandet eller ikke-vandet afgrøde som overslag. DN har også vanskeligt ved at se for sig den landmand med akutte vandingsbehov, som dykker ned i regionernes vidensniveau V1 eller V2 for kortlagte forureninger, som dækket ind af ansøgningskravet til "oplysninger om forurenende forhold, som ansøger er bekendt med inden for indvindingsområdet". Det er heller ikke klart, hvordan indvindingsområdet defineres og af hvem.

Hvis det nu forholdt sig således at offentligheden kunne forvisse sig om en seriøs kommunal granskning af indsendte data og alle øvrige kendte offentlige data eksempelvis tilgængelige i Danmarks Miljøportal, så kunne det måske endda gå an at ansøgeren gives så vide rammer for at nedtone eventuelle problematikker i forbindelse med markvandingen. Men som det fremgår af vejledningen, så er det småt med krav til kommunernes sagsbehandlere om indhentning af yderligere oplysninger forud for afgørelse. Dette forekommer DN at være et brud med gældende natur- og miljølovgivning, forsigtighedsprincippet og forurenere betaler princippet, samtidig med at det vægter privatøkonomiske interesser højere end fornævnte forhold.

Dette sidste går igen i afsnittet om høringsperioden, hvor det decideret fremhæves, at "hensynet til andre privates interesser i en hurtig behandling af sagen kan også indgå i fastsættelsen

af en rimelig høringsperiode". Teksten kan kun vurderes således, at målet er en så kort høringsperiode som muligt, hvilket formentlig skal ses i sammenhæng med kravet om maksimalt 2 ugers sagsbehandlingstid, nævnt i indledningen. Danmarks største grønne NGO kan fortsat ikke læse sig til om landsdækkende foreninger som Danmarks Naturfredningsforening eller Danmarks Sportsfiskerforening er blandt de høringsberettigede parter blandt "andre der har en væsentlig, direkte, retlig og individuel interesse i sagens udfald". Sætningen, der antyder at DN og DSF netop ikke er høringsberettigede, starter lige en sætning med "almindelig partshøring i henhold til forvaltningsloven", hvilket forvirrer grundigt, da begge foreninger ser sig selv som høringsberettigede jf. forvaltningsloven, og i parentes er de eneste foreninger, der kan tænkes at ville prøve kommende afgørelser i et uvildigt Miljø- & Fødevarerklagenævn.

Klagemuligheder, skal ses i lyset af de vilkår, der er gældende for sagsbehandling i Nævnes Hus, og som er offentlig kendte af alle foreninger og myndigheder med aktiver i klagesager. Muligheden, som der beskrives for interesseorganisationer som DN og DSF, er således aldeles hypotetiske skønmalerier.

Indberetningen, heraf fremgår det ikke særlig klart, hvordan man i fremtidig grundvandsovervågning skal skelne data om almindelige overudnyttelser af eksisterende markvandingsstilleder fra straks-tilladte overudnyttelser. Det ville undre, hvis ikke Danmark og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS) ekspertise på området grundvand har været stillet til rådighed forud for tilblivelse af lovbekendtgørelse og vejledning. I givet fald ville GEUS formentlig have anvist en model for kommunernes indrapportering i databasen Jupiter af de årligt indhøstede markvandingsmængder, som tillod en særlig praksis for disse kommende overudnyttelser.

Forberedelser, skal læses som et afsnit, der anviser hvorledes landets kommuner – egentlig ganske fornuftigt – på forhånd kan skelne imellem hvad DN og andre ville kalde allerede fuldt udnyttede vandoplande, overudnyttede vandoplande og oplande med en (lille) buffer af ikke udnyttet ressource. Men afsnittet billierer med følgende passus:

"Herudover kan kommunen allerede forud for en eventuel tørkeperiode overveje, hvordan kommunen vil tilrettelægge og ressourcesætte arbejdet med eventuelle ansøgninger om korttidsstilladelser. Det vil for eksempel være relevant at kommunen har planlagt, at der er de nødvendige personalemæssige ressourcer tilstede i en tørkeperiode"

Afsnittet er, som DN læser det, selve essensen af et umuligt stykke lovarbejde, baseret på udokumenterede "oplevelser" af "lange sagsbehandlingstider". At lovbekendtgørelsen og vejledningen desuden knægter adskillige praksisser for både national og international vand- og miljølovgivning giver blot den endelige indramning af en "ommer", som det ville være oplagt at lade en ny, kommende regering tage en frisk og saglig vurdering af på god afstand af den formentlig dejligste sommer i mands minde.

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening

Jan Pedersen
Seniorrådgiver og biolog
jap@dn.dk

att. Tanja Møllegaard Løvgren
Miljøstyrelsen
Miljø- og Fødevareministeriet

DATO: 13. juni 2019
PROJEKTNR.:
CV

Bemærkninger til udkast til vejledning om korttidsindvindinger j.nr. MST-o22- 00587

Generelle kommentarer

Høringsudkastet til vejledning om korttidsindvindinger skal ses som en udmøntning af bestemmelserne i bekendtgørelsen om vandindvinding og vandforsyning (2019). I høringen om bekendtgørelsen skrev vi følgende: *"DANVA finder dog, at det fremsatte løsningsforslag hverken sikrer erhvervets eller vandforsyningernes interesser, og at der bør tænkes i andre løsninger. Specielt er det efter vores opfattelse svært at forstå, hvordan man med forslaget vil kunne give en tilladelse på under en måned, hvis der skal foregå en konkret vurdering af ansøgningerne og at normale forvaltningsretlige bestemmelser skal overholdes. Vi foreslår derfor, at interessenterne på området fortsætter dialogen om en model, der sikrer en smidig løsning, der tilgodeser alle interesser."*

Det er fortsat vores opfattelse, at der må findes en anden og mere hensigtsmæssig løsning på problemerne, hvilket er i tråd med stort set alle tilkendegivelser fra involverede parter, som fremgår af høringsnotatet. DANVA er med andre ord dybt bekymret i forhold til regelsættets effekt. Vi vil derfor ikke gå dybt ned i detaljerne til dette høringsudkast, men nøjes med at påpege nogle enkelte problemstillinger, som vi finder bekymrende.

Specifikke kommentarer

Først og fremmest er der efter vores opfattelse ikke taget højde for at sikre den almene vandforsyning mod såvel kvantitative som kvalitative problemer. Meget ofte er der stillet krav til en maksimal afsenkning af vandstanden i vandforsyningsboringer, så det kan betyde, at hvis der sker en øget indvinding til markvanding, så vil man skulle indskrænke indvindingen til forsyningsformål for at kunne leve op til vilkårene i tilladelsen. Med andre risikerer man at sætte forsyningssikkerheden på spil i visse områder.

En øget ekstraordinær indvinding risikerer endvidere påvirke grundvandskvaliteten. Dette kan ske, hvis man blotlægger dele af et magasin, hvilket eksempelvis kan give alvorlige nikkelp problemer.

I forhold til klageadgang er vi meget forundrede over, at man ikke ønsker at klage fra almen vandforsyning har opsættende virkning. I praksis vil det betyde, at man ikke har mulighed for at stoppe en problematisk tilladelse, da sagsbehandlingstiden i klagenævnet ofte nærmer sig et år.

Afsluttende bemærkninger

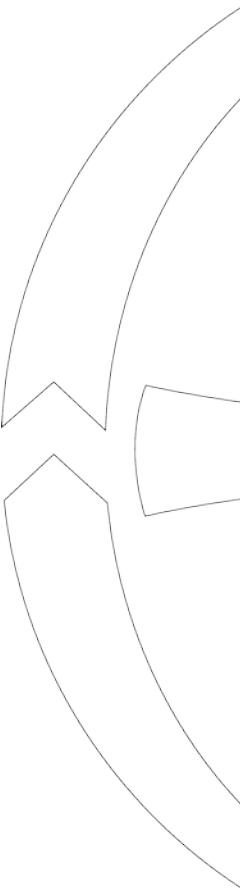
Det har hittidig været således, at indvinding til almen vandforsyning har fortrinsret i forhold til natur, der igen vægtes højere end indvinding til erhvervsformål, men med dette forslag synes der at være et skifte i politik, som på sigt risikerer at udhule grundlaget for den almene vandforsyning i Danmark.

Som nævnt indledningsvis, så ønsker DANVA at fremme en bedre løsning på denne problematik og håber, at der snarest kan indledes en dialog mellem myndigheder, erhvervsinteresser, relevante grønne organisationer og vandværksforeningerne.

Med venlig hilsen

Carl-Emil Larsen
DANVA

Miljøstyrelsen

Att. Tanja

(Sendt elektronisk til taloe@mst.dk)

Vingsted, den 11. juni 2019.

Høringssvar til vejledning om korttidstilladelser til vandindvinding til markvandingsformål:

Danmarks Sportsfiskerforbund har tidligere afgivet høringssvar til bekendtgørelse om samme.

Da vi har læst Danmarks Naturfrednings høringssvar til den udsendte vejledning, vil vi hermed tilslutte os denne og give DSF's fulde opbakning til DN's høringssvar.

Danmarks Sportsfiskerforbund bakker fuldstændigt op om DN's synspunkter, bekymringer samt det yderst betænkelige i forhold til gældende direktiver i både bekendtgørelse og vejledning.

Vi kan ikke udtrykke det mere præcist, stærkt og klart end Danmarks Naturfredningsforening seniorrådgiver og biolog Jan Pedersen.

Med venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen

Natur- og Miljøkonsulent

Notat

Plan - VS

Direkte tlf. 2795 4675

E-mail jera@hofor.dk

Dato: 11.06.2019
Opgave: Høring: Vejledning om korttidstilladelser til vandindvinding
Afsender: HOFOR
Modtager: Miljø- og Fødevareministeriet

Indledning

HOFOR har den 13. maj 2019 fra Miljø- og Fødevareministeriet modtaget "Vejledning om korttidstilladelser til vandindvinding" i høring. HOFOR har følgende kommentarer til vejledningen.

Forholdet til anden vandindvinding

HOFOR finder ikke, at der i vejledningen er lagt særlig vægt på forholdet til og eventuel påvirkning af andre vandindvindinger/vandforsyninger.

I langt de fleste af HOFOR indvindingstilladelser til offentlig vandforsyning i hovedstadsområdet, er der meddelt vilkår om en årligt maksimal mængde samt en maksimal afsækning i de enkelte indvindingsboringer og/eller pejleboringer i indvindingsoplandet.

De maksimale sænkninger er meddelt ud fra forskellige kriterier (HOFOR har vandindvinding i 24 kommuner), men fælles for en række tilladelser er vilkår, der tager udgangspunkt i at vandindvindingen ikke må medføre væsentlige ændringer i grundvandskvaliteten; fx ved at der ikke sker ændringer fra spændt til frit magasin, eller ved at sikre, at der ikke sker en iltning af magasinet ved blotlægning af boringernes filter.

Endelig er vilkår om maksimal sænkning i andre tilladelser sat ud fra en vurdering af magasinets ydeevne set i forhold til antallet af boringer og disses virkningsgrad – det vil i praksis sige den forventede sænkning ved den tilladte indvindingsmængde, sammenholdt med den øvrige indvinding i området.

Især sidstnævnte vilkår vil allerede ved en længere tørkeperiode kunne komme under pres, og en neddrogning af indvindingen kan komme på tale, hvis vilkåret om maksimal sænkning skal overholdes. Hvis indvindingen fra andre indvindingsanlæg i oplandet samtidig øges, vil risikoen herfor selvsagt øges. Det kan i praksis betyde, at øget indvinding til markvanding kan have den konsekvens, at det bliver nødvendigt reducere den vandindvinding, der har til formål at forsyne offentligheden med drikkevand, hvilket kan udfordre forsyningssikkerheden.

Hvis vandforsyningen derimod ikke kan overholde de vilkår, der skal sikre at der ikke sker ændringer i magasinforhold eller iltning af magasinet, er det ikke blot forsyningssikkerheden der sættes på spil, men også vandkvaliteten, da der er tale om forhold der kan betyde frigivelse af uønskede stoffer som fx nikkel eller øgning af sulfatindholdet og hårdheden. Ved længere tid påvirkning kan disse ændringer vise sig at være irreversible.

HOFOR vurderer ikke at forholdene omkring andre almene vandforsyninger er væsentlig anderledes end hos HOFOR, og HOFORs kommentarer kan derfor ses som værende af generel karakter.

HOFOR er derfor af den opfattelse, at vejledningen eksplicit skal beskrive, at det nøje skal vurderes, om der er risiko for at andre vandindvindinger i området vil få problemer med at overholde sine vilkår, og særligt om dette tillige vil kunne kompromittere forsyningssikkerheden af drikkevand – herunder en forringelse af grundvandskvaliteten.

HOFOR er selvsagt af den opfattelse, at der ikke kan meddeles tilladelse til et øget vandmængde til markvanding hvis der kan rejses tvivl om hvorvidt det er foreneligt med vandindvindingen til almen drikkevandsforsyning.

Klageadgang

På den baggrund finder HOFOR endvidere, at det er problematisk, at en evt. klage ikke har opsættende virkning. En kortidstilladelse vil vel typisk have en varighed på maksimalt 3 måneder, mens sagsbehandlingstiden på en påklage typisk vil være op mod et år.

En vandforsyning vil således ikke kunne få stoppet en øget vandindvinding, som man mener er til gene for drikkevandsforsyningen, da en evt. påklage antagelig vil først vil blive afgjort efter at den øgede indvinding har fundet sted.

HOFOR mener derfor, at en påklage skal have opsættende virkning, eller at der som minimum skal sikres en hurtig sagsbehandling af klager – helst med et krav om en maksimalt behandlingstid på 14 dage.

HOFOR finder det derfor også vigtigt, at de almene vandforsyninger orienteres tidligt i sagsforløbet – helst allerede i forbindelse med at der indgives en ansøgning om øgning af indvindingen i nabovandindvindinger.

Høringssvar på forslag til Vejledning om korttidsstilladelser til vandindvinding

KL har 13. maj 2019 modtaget "Høring over forslag til Vejledning om korttidsstilladelser til vandindvinding". KL takker for invitationen til at kommentere.

./.

KL finder ikke, at forslaget til vejledning i tilstrækkeligt omfang giver svar på de problemer, som KL rejste i sit høringssvar til bekendtgørelsen. Her skrev KL bl.a. "Den forslåede ændring giver dog ikke muligheder for at give hurtigere tilladelser, end nogle kommunerne allerede leverede i 2018 med den nuværende lovgivning".

Vejledningen bringer i den nuværende form ikke kommunerne tættere på et svar i forhold til den hurtigere sagsbehandling. Kommunerne har brug for konkrete eksempler på ansøgning og korttidsstilladelse i vejledningen.

Vejledningens kapitel 2 afsluttes med et afsnit "Indberetningen". Det afsnit angiver ikke en løsning på de indberetnings-problemer, som KL pegede på i sit høringssvar til bekendtgørelsen. Dertil kommer, at vejledningen ikke virker fuldt koordineret med den samtidige "Høring af udkast til vejledning om indberetning og godkendelse af vandforsyningsdata i Jupiterdatabasen". Her fremgår det, at alle aktive vandforsyninger har én (og kun én) aktiv indvindingstilladelse. Korttidsstilladelsen ligger oven på den generelle tilladelse, og deraf må følge, at anlægget i korttidsstilladelsesperioden har to tilladelser. KL forventer, at format for indberetning koordineres mellem de to vejledninger inden endelig udsendelse.

Vejledningen afsluttes med kapitel 3 "Forberedelser". Heri beskrives en række handlinger, som kommunerne kan udføre. Fælles for disse handlinger er, at de er udgiftsdrivende for kommunen OG øger forventningen blandt brugerne til kommunernes sagsbehandling. Det er KL's opfattelse, at vejledning om sådanne udgiftsdrivende handlinger skal følges op med økonomisk kompensation, så kommunerne får økonomi til at gennemføre forslagene.

KL anmoder om at modtage vejledningen i økonomisk høring og tager forbehold for politisk behandling.

Venlig hilsen

Niels Philip Jensen
konsulent

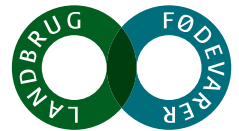
Dato: 11. juni 2019

Sags ID: SAG-2019-02846
Dok. ID: 2770821

E-mail: NPJ@kl.dk
Direkte: 3370 3750

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 1

Miljøstyrelsen

mst@mst.dk

taloe@mst.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar vedr. forslag til Vejledning om korttidstilladelser til vandindvinding J. nr. MST-022-00587

Landbrug & Fødevarer takker for det fremsendte høringsmateriale. Nedenfor følger vores bemærkninger til udkast til vejledning.

Indledningsvist skal det bemærkes, at der i afsnit 1 savnes konkret henvisning til, hvilket kapitel i vandindvindingsbekendtgørelsen vejledningen vedrører.

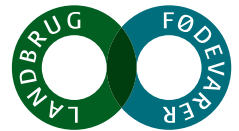
Vedrørende forberedelse og viden

Formålet med de nye regler er at lette de administrative krav i forbindelse med ansøgning om korttidstilladelse til forøget indvinding i situationer med tørke. Hensigten er en hurtigere sagsbehandlingstid hos kommunen, så den enkelte landmand hurtigt kan få afklaret sine vandingsmuligheder i en tørkesituation. Intentionen er god. Men som anført i vores høringssvar til bekendtgørelsen, finder vi det tvivlsomt, om de nye bestemmelser i sig selv åbner for en hurtigere sagsbehandling og tildeling af korttidstilladelser. Det er L&F's vurdering, at der i praksis ikke vil være nævneværdig forskel på de krav, der stilles til ansøgning og behandling om fornyet tilladelse efter reglerne i bekendtgørelsens kapitel 2, og en korttidstilladelse til forøget indvinding efter reglerne i bekendtgørelsens kapitel 3. Vi havde gerne set, at bestemmelserne var blevet suppleret med et krav om maksimal sagsbehandlingstid på 2 uger, da det ville sikre, at intentionen om hurtig sagsbehandling ville blive mødt.

Ovenstående vurdering bekræftes af, at det flere steder i vejledningen er fremhævet, at en hurtig og sikker sagsbehandling i tørkeperioder kan forudsætte forudgående planlægning og indhentelse af viden. Det fremgår også af vejledningen at, at kommunerne med den rette planlægning i ukomplicerede sager i mange tilfælde bør kunne holde sagsbehandlingstiden i forbindelse med korttidstilladelser på under 2 uger. Endvidere fremgår det, at kommuner bør med grundigt lokalkendskab også ved brug af de almindelige procedureregler relativt hurtigt kunne behandle ansøgninger om øget indvinding.

Det er således et helt centralt budskab i vejledningen, at grundlaget for en hurtig og sikker sagsbehandling både under tørke og i almindelige sager, afhænger af kommunernes forberedelse og eksisterende viden. Dette er Landbrug & Fødevarer for så vidt ikke uenig i, da vi ligeledes finder det er afgørende at kommunerne træffer de nødvendige forberedelser og indhenter viden, der gør det muligt at foretage hurtige og fagligt sikre afgørelser både i forbindelse med tørke og i almindelighed.

I vejledningens afsnit 3 er det overordnet beskrevet, hvorledes kommunen kan forberede sig. Men med henvisning til hvor stor vægt der i vejledningen bliver lagt på vigtigheden af, at kommunerne har foretaget forudgående planlægning og indhentning af viden, bør dette afsnit udbygges og

konkretiseres mere. Fx vil beskrivelse konkrete eksempler på god kommunal administrationspraksis i dag og herunder beskrivelse af håndtering af tørken i 2018, gøre vejledningen mere konkret og anvendelig, og medvirke til at fremme best practice på tværs af kommunerne.

Det vil også være hensigtsmæssigt med en mere uddybende beskrivelse af Vandweb og henvisning til vejledning herom. Som anført i vores høringssvar til bekendtgørelsen, oplever vi således i dag, at kommunernes vurderinger af indvindings påvirkning af naturarealer, vandløb og søer foretages på ret forskellig vis, og med forskellige vurderingskriterier og tærskelværdier for tilladt påvirkning. Ofte er det vanskeligt at gennemskue hvilke kriterier, der bliver lagt til grund, og hvilke forudsætninger vurderingen hviler på, og generelt er beregningsmodeller og metoder behæftet med væsentlig usikkerhed. Derfor finder vi, at der er behov for at staten understøtter kommunernes vurdering på dette område, med klare overordnede retningslinjer for, hvordan vurdering af en indvindings påvirkning af natur og miljø bør foretages, og herunder fokus på i endnu større grad at få operationaliseret det faglige grundlag for vurdering af en indvindings påvirkning af miljøtilstanden i vandløb, som DCE og GEUS har udviklet (og som fortsat er under udvikling), og som er gjort tilgængelig for kommunerne via portalen Vandweb.

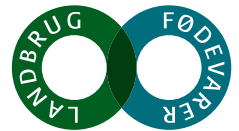
Vedrørende definition af ekstraordinær vejsituation.

For at anvende de nye bestemmelser, er det en forudsætning, at der er tale om ekstraordinære vejsituationer. Det fremgår af forslag til vejledning, at det er op til kommunerne konkret at vurdere, hvornår der er tale om en ekstraordinær vejsituation, og at DMIs tørkeindeks samt DMIs vejrprognoser, jordforhold og kommunens praksis for tildeling af vandindvindingsmængder kan lægges til grund for vurderingen. Endvidere fremgår det, at reglerne om korttidstilladelse er udarbejdet som følge af tørken i 2018, og at kommunerne derfor i deres vurdering af tørkesituation, skal tage udgangspunkt i sommeren 2018.

Det skal til sidst nævnte understreges, at tørken i 2018 var så ekstrem og så langvarig, at den ikke er hensigtsmæssigt at anvende som afgørende reference i vurderingen af, hvornår der er tale om ekstraordinær vejsituation, da det vil indskrænke anvendelsen af bestemmelserne ekstremt meget.

Vi mener der i vurderingen af, hvorvidt der er tale om ekstraordinære vejsituationer, foruden de anførte og relevante parametre om tørkeindeks, vejrprognose, jordforhold og kommunens tildelingspraksis, bør lægges stor vægt på afgrødernes aktuelle vandingsbehov sammenholdt med eksisterende vandingstilladelse. Det forekommer relativt ofte, at der er bestemte dele af landet, der bliver hårdt ramt af tørke. Dertil kommer, at der kan være stor forskel mellem bedrifter selv inden for korte afstande – nedbøren kan variere meget, landmændene har forskellige afgrøder og forskellig jordbund, ligesom der kan være stor forskel på de generelle vandingstilladelser, som kommunerne har givet. Når det samtidig lægges til grund, at både generelle indvindingstilladelser og korttidstilladelser kun gives, hvis kommunen vurderer, at det er acceptabelt i forhold til grundvandsressourcen og i forhold til påvirkninger af miljø og natur, så er der kun fordele forbundet med at tildele ekstra vand ved øget vandingsbehov. Således har ekstra vand i tørre år meget stor økonomisk betydning for den enkelte landmand. Det sikrer udbyttet i afgrøderne; men derudover sikrer det også grundlaget for husdyrproduktionen (grovfoder) og f.eks. økologiske bedrifters mulighed for afgræsning. Derudover er der betydelige miljømæssige og klimamæssige gevinster ved at kunne vande afgrøderne optimalt i tørre år.

Det synes derfor ikke hensigtsmæssigt at definitionen af ekstreme vejsituationer indskrænkes til at omfatte vejr-situationer som tørken i 2018, da det kan være lige så aktuelt at søge om korttidstilladelse i mere hyppigt forekommende tørkesituationer.

Afslutningsvist skal det understreges, at markvanding er fuldstændig essentielt for en stabil og rentabel landbrugsproduktion i store dele af Danmark, herunder i særdeleshed på de mere sandede jorde i store dele af Jylland. Behovet for at vande varierer meget fra år til år, primært fordi nedbøren i vækstsæsonen varierer. Derfor er det helt afgørende, at regler og administration af indvindingstilladelser til vanding tager højde for dette svingende behov, så den enkelte landmand så vidt muligt kan vande sine afgrøder optimalt hvert år. I lyset heraf skal vi gentage vores opfordring til, at reglerne og administrationen af markvandingstilladelser underkastes et mere samlet eftersyn – herunder også de nye regler om korttidstilladelse, som nærværende vejledning vedrører - med henblik på at sikre en forvaltningspraksis, der i højere grad tilgodeser erhvervets svingende vandingsbehov, samtidig med at hensyn til bl.a. natur og miljø sikres.

Skulle ovenstående kommentarer give anledning til spørgsmål eller behov for yderligere uddybning, er I velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Marie Juul Rohde
Seniorkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4224
M +45 3083 1046
E MJK@lf.dk

Tanja Løvgren

Fra: Niels Ole Baecher <nib@toender.dk>
Sendt: 13. maj 2019 13:43
Til: MST Miljøstyrelsens hovedpostkasse; Tanja Løvgren
Cc: Lene J. Øvig
Emne: j.nr. MST-o22-00587

Hej

Hermed høringsvar fra Tønder Kommune:

I 2018 fik vi over en meget kort tidsperiode, bl.a. naturligt under ferieperioden om sommeren, ca. 80 ansøgninger om yderligere vand til markvanding. Ifølge de nyligt indberettede tal af oppumpede mængder i 2018 skulle en del flere have søgt om yderligere vand.

Det vil være helt umuligt at overholde en sagsbehandlingsperiode på ca. 14 dage, hvis der igen kommer så mange ansøgninger henover en periode på 2-4 uger. Dette sammenholdt med, at de under normale omstændigheder (dvs i tørkesituationer) vil komme i sommerferieperioden, hvor de fleste medarbejdere har deres årlige lange ferie. Derudover kan man ikke forvente at kommunen har en så stor viden om sine vandløb og naturområder, at de vandløbs- og naturmedarbejderne, der er til stede i sommerferieperioden, vil kunne svare på forespørgsler om en beregnet vandindvindings påvirkning af de beskyttede og målsatte vandløb og naturområder, i løbet af meget kort tid. Der skal bl.a. evt. planlægges tilsyn.

Så en forventning om en sagsbehandlingstid på maks. 2 uger vil for en kommune som Tønder Kommune, med ca. 1000 markvandingsanlæg i et sandet område, være fuldstændig ude af proportioner med hvad der kan gøres i virkeligheden i en ekstrem vejr-situation. Selv om Tønder Kommune sidste år entrerede med en ekstern konsulent for at få behandlet ansøgningerne hurtigt, var de sidste ansøgninger først behandlet sidst på året, hvilket naturligvis ikke er tilfredsstillende for en landmand i akut vandnød. I Tønder Kommune gjorde vi det derfor på den måde, at vi screenede ansøgningerne, når de kom ind, og dem vi umiddelbart mente ikke kunne få en tilladelse pga. påvirkning af § 3 områder/vandløb fik besked om, at skulle søge om en § 3 dispensation. Det skal dertil nævnes at alle målsatte vandløb i Tønder Kommunen også er beskyttet efter § 3 i NBL. De andre fik besked om, at de temmelig sikkert kunne få en tilladelse. De kunne derfor fortsætte vandingen.

Tønder Kommune har ikke yderligere kommentarer.

Venlig hilsen

Niels Ole Baecher
Miljømedarbejder
Industri og Vandmiljø
Miljø & Natur

Tønder Kommune

Wegners Plads 2 - 6270 Tønder
Tlf. +45 74 92 92 03 - E-mail nib@toender.dk

